

PROGRAM, WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ ORAZ EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA KURSU PODSTAWOWEGO (I STOPNIA)
Z ZAKRESU BADAŃ POLIGRAFICZNYCH

PROGRAM KURSU I STOPNIA WEDŁUG STANDARDU PTBP		
<u>L.P.</u>	<u>TEMAT ZAJĘĆ</u>	<u>LICZBA GODZIN</u>
1	Historia detekcji nieszczerości	4
2	Regulacje prawne dotyczące badań poligraficznych	4
3	Etyka, standardy praktyki i wytyczne krajowych i międzynarodowych organizacji profesjonalnych oraz normalizacyjnych	16
4	Naukowe podstawy badań poligraficznych	8
5	Obsługa poligrafu i oprogramowania komputerowego	16
<u>EFEKTY UCZENIA SIĘ</u>		
		Sluchacz będzie w stanie wskazać osoby, które wniosły istotny wkład w początkach i współczesnej historii badań poligraficznych. Zapozna się z wiedzą dotyczącą ewolucji technologii, technik badawczych oraz trendów rozwojowych badań poligraficznych.
		Sluchacz nauczy się regulacji prawnych mających zastosowanie w badaniach poligraficznych w Polsce i na świecie. Opisz także, jak powinny być sformułowane potencjalne pytania do biegłego.
		Sluchacz pozna najważniejsze normy etyczne i powszechnie uznane standardy praktyki w specjalności badań poligraficznych. Będzie w stanie wskazać źródła tych norm i ich wzajemne powiązania.
		Sluchacz opanuje zagadnienia teoretyczne związane z psychologicznymi i fizjologicznymi podstawami badań poligraficznych. Zrozumie pojęcia wartości diagnostycznej testów, ich czułości, swoistości. Zdefiniuje rodzaje błędów w badaniach.
		Sluchacz będzie w stanie prawidłowo obsługiwać wykorzystywane w badaniach poligraficznych oprogramowanie komputerowe. Przeprowadzi sprawdzenie poprawnego funkcjonowania urządzenia. Podczas ćwiczeń laboratoryjnych wykaże się umiejętnością prawidłowego zakładania czujników, włącznie z podstawowymi i alternatywnymi miejscami na ciele osoby badanej. W akceptowanym stopniu zarejestruje dane testowe i naniesie standardyzowane adnotacje na poligramach.

6	Techniki badań poligraficznych (w tym – co najmniej jeden potwierdzony naukowo test właściwy dla badań w celach dowodowych i wykrywczych)	16	Sluchacz uzyska wiedzę na temat co najmniej dwóch wybranych walidowanych testów w ramach techniki pytań porównawczych (CQT) – z których jeden będzie miał charakter wieloprotblemowy, a drugi – diagnostyczny. Zrozumie także reguły właściwe dla testu szczytowego napięcia (POT). Zrozumie istotne elementy każdej z procedur badawczych, włącznie z liczbą prezentacji bodźców, ilością testów i zasadami dotyczącymi sekwencji pytań.
7	Wywiad i przesłuchanie (w tym: wywiad przedtestowy – 16 h i rozmowa po testach – 8 h)	24	Sluchacz będzie potrafił wyjaśnić założenia dotyczące wywiadu przedtestowego i wykaże się zdolnością przeprowadzenia wolnej narracji, wywiadu strukturyzowanego oraz pół-strukturyzowanego. Sluchacz będzie mógł opisać założenia rozmowy po testach, określić podstawowe podejścia w wywiadzie i zaprezentować schemat takiej rozmowy dla różnych wyników testów.
8	Formułowanie pytań testowych	16	Podczas zajęć teoretycznych i ćwiczeń sluchacz uzyska i pisemnie zaprezentuje wiedzę w zakresie pytań testowych wykorzystywanych w potwierdzonych naukowo technikach badań poligraficznych. Będzie potrafił ułożyć pytania krytyczne (relevantne), porównawcze (kontrolne) i inne – stosownie do tematu badania i wybranej techniki badawczej.
9	Analiza danych testowych	24	Sluchacz pozna podstawowe wzory reakcji fizjologicznych brane pod uwagę w interpretacji danych zarejestrowanych przez poligraf. Ponadto wskaże, które dane nadają się do analizy, a które nie. Nauczy się analizować dane testowe, w oparciu o potwierdzony naukowo system oceniania (rekomenduje się na tym etapie szkolenia system ESS), uwzględniające odpowiednie kryteria diagnostyczne i reguły decyzyjne.
10	Środki zakłócające badania poligraficzne	4	Sluchacz pozna typowe próby zakłóceń i nietypową fizjologię człowieka.
11	Raportowanie wyników badań, sporządzanie opinii	4	Sluchacz zapozna się ze sposobami prezentacji wyników testów, uzyska wiedzę na temat informacji, które należy zawrzeć w sprawozdaniu lub opinii z badania.
12	Praktyczne zastosowanie poligrafu, badania w sprawie zainscenizowanego zdarzenia	24	Sluchacz wykaże się podstawowym poziomem umiejętności w prowadzeniu badań w warunkach zbliżonych do rzeczywistych. Samodzielnie przeprowadzi przynajmniej jedno takie badanie w całości.

13	Zagadnienia wybrane (ewentualne rozszerzenie programu o elementy psychologii i fizjologii lub zwiększenie wymiaru godzin dla tematów zajęć określonych w pkt. 1-12 – w szczególności na zajęcia praktyczne)	0-40	Poza ewentualnym poszerzeniem wiadomości dotyczących zagadnień psychologicznych i fizjologicznych, słuchacz może wzmocnić kompetencje w przeprowadzaniu testów z wykorzystaniem poligrafu poprzez ćwiczenia praktyczne. Inne poruszone zagadnienia pozostają do decyzji organizatora szkolenia. Rekomenduje się np. poruszenie problematyki badań poligraficznych osób z zaburzeniami preferencji seksualnych.
Razem (h)		160-200	-----

Załącznik nr ...2
do *Standardu kursów i szkoleń z zakresu badań poligraficznych*

**PROGRAM, WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ ORAZ EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA ZAAWANSOWANEGO SZKOLENIA (UZUPEŁNIAJĄCEGO)
Z ZAKRESU BADAŃ POLIGRAFICZNYCH**

PROGRAM ZAAWANSOWANEGO SZKOLENIA WEDŁUG STANDARDU PTBP			
<u>L.P.</u>	<u>TEMAT ZAJĘĆ</u>	<u>LICZBA GODZIN</u>	<u>EFEKTY UCZENIA SIĘ</u>
1	Trendy rozwojowe w dziedzinie detekcji nieszczerości	4	Sluchacz będzie wstanie przedstawić aktualne kierunki badań naukowych w dziedzinie detekcji nieszczerości – w tym dotyczące wykorzystania termowizji, okulografii i posturografii. Zapozna się z wybranymi nieinstrumentalnymi metodami detekcji kłamstwa – w tym analizą niewerbalnych wskaźników kłamstwa oraz analizą treści zeznań metodą CBCA.
2	Regulacje prawne dotyczące badań poligraficznych	4	Sluchacz nauczy się pod względem prawnym ocenić wybrane kazusy związane z potencjalnym wykorzystaniem badań poligraficznych. Ponadto będzie w stanie krytycznie ocenić aktualny stan prawny odnoszący się do badań poligraficznych i wziąć czynny udział nad ewentualnymi inicjatywami legislacyjnymi.
5	Elementy statystyki w kontekście badań poligraficznych	8	Sluchacz będzie w stanie fachowo opisać wartość diagnostyczną różnych technik badawczych. Zrozumie założenia teorematu Bayes'a oraz znaczenie wskaźników bazowych dotyczących występowania danej cechy w populacji.
7	Techniki badań poligraficznych (w tym – co najmniej dwa potwierdzone naukowo testy właściwe dla badań w celach dowodowych, konfrontacyjnych i wykrywczych)	24	Sluchacz zostanie przeszkolony w zakresie potwierdzonych naukowo technik badań poligraficznych, rekomendowanych do różnych typów badań przez American Polygraph Association i Polskie Towarzystwo Badań Poligraficznych, w tym: Utah ZCT, Utah MGQT, CIT, US Federal ZCT, MQTZCT. Zrozumie istotne elementy każdej z procedur badawczych, włącznie z liczbą prezentacji bodźców, ilością wykresów i regulami dotyczącymi sekwencji pytań.

8	Wywiad i przesłuchanie (w tym: wywiad przedtestowy – 16 h i rozmowa po testach – 8 h)	24	Sluchacz doskonali umiejętności prowadzenia wywiadu oraz rozmowy po testach. Zapozna się m.in. z zasadami wywiadu poznawczego oraz metodą przesłuchań – tzw. 9 kroków Reida.
9	Elementy psychologii	4-20*	Sluchacz poszerzy wiedzę dotyczącą wybranych aspektów związanych z badaniami poligraficznymi. Zrozumie procesy poznawcze, emocjonalne i uwarunkowanie behawioralne, decydujące o różnicowanym znaczeniu bodźców testowych dla osoby badanej. Ponadto, będzie w stanie uwzględnić w prowadzonych wywiadach indywidualne cechy osobowości, mechanizmy obronne i błędy atrybucji. Zapozna się z typami zaburzeń preferencji seksualnych i możliwościami wykorzystania badań poligraficznych osób skazanych za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej.
10	Elementy fizjologii	4-20*	Sluchacz nauczy się opisywać wybrane procesy fizjologiczne towarzyszące reakcjom organizmu na bodźce, sposób funkcjonowania autonomicznego układu nerwowego, a także różnice między reakcjami tonicznymi i fazowymi.
11	Formułowanie pytań testowych	16	Sluchacz doskonali umiejętności konstruowania pytań testowych, wykorzystywanych w potwierdzonych naukowo technikach badań poligraficznych.
12	Analiza danych testowych	16	Sluchacz nauczy się ewaluacji danych testowych w oparciu o kolejne (poza ESS) potwierdzone naukowo systemy analizy danych testowych, z uwzględnieniem odpowiednich kryteriów diagnostycznych i reguł decyzyjnych. Rekomenduje się systemy: ESS-M, Rządu Federalnego USA, Uniwersytetu Utah oraz system Lykkena.
13	Środki zakłócające badania poligraficzne	4	Sluchacz poszerzy wiedzę o metodach detekcji środków zakłócających oraz o zalecanych środkach zaradczych.
14	Raportowanie wyników badań, sporządzanie opinii	4	Sluchacz udoskonali swój warsztat w zakresie sporządzania opinii biegłego. Nauczy się opisywać wykorzystane metody badawcze, zaprezentuje wyniki testów i sformułuje wnioski końcowe zgodnie z zasadami prawidłowego rozumowania. Pozna zasady dokumentowania czynności wykonywanych przez biegłych sądowych.

15	Praktyczne zastosowanie poligrafu, badania dotyczące zainscenizowanego zdarzenia	48-56*	Sluchacz wykaże się umiejętnością przeprowadzenia badań w warunkach zbliżonych do rzeczywistych. Samodzielnie przeprowadzi przynajmniej trzy takie badania w całości (w tym – w ramach końcowego egzaminu praktycznego).
16	Zagadnienia wybrane i egzamin końcowy	0-40*	Sluchacz zostanie zaznajomiony z innymi zagadnieniami związanymi z badaniami poligraficznymi lub otrzyma rozszerzone informacje na ww. tematy. W ramach egzaminu końcowego (teoretycznego i praktycznego) wykaże się znajomością zagadnień wymaganych od osoby kandydującej do roli eksperta, biegłego sądowego.
Razem (h)		160-200	-----

* uzupełnienie programu – w zależności od liczby godzin zrealizowanych w trakcie szkolenia podstawowego (I stopnia)

